

Przedpłata (za egz. nieobowiązkowe) na miesiąc styczeń 1,30 zł.

Krotoszyński

Cena ogłoszeń miejscowych za wiersz milimetr. (1-lin.) lub jego miejsce 10 groszy.

Oredownik Powiatowy

wychodzi w środy i soboty.

Administracja: DRUKARNIA — KROTOSZYŃ, UL. KOZMIŃSKA 2. TEL. 164.

REDAKCJA DZIAŁU URZĘDOWEGO — STAROSTWO W KROTOSZYNIE — TELEFON 39.

Wychowanie fizyczne a gruźlica.

Zdrowie to stan harmonii między poszczególnymi czynnościami organizmu. Ta równowaga w pracy naszych narządów nie jest zawsze dziedzictwem po przodkach naszych. Po większej części musimy ją zdobywać.

Najważniejszym czynnikiem zdążającym do osiągnięcia tej harmonii, jak pouczają nas doświadczenia wielu stuleci, jest wychowanie fizyczne, które poza celem zdrowotnym zasługującym na pierwszeństwo gdyż warunkuje długość życia, wydajność pracy a także odporność jednostki i narodu nie tylko na czynniki chorobotwórcze ale i w walce ekonomicznej czy zbrojnej, ma jeszcze i cel wychowawczy i estetyczny.

Co znaczy wychowanie fizyczne? Pojęcie to przez szersze warstwy społeczeństwa nie jest należycie zrozumiane. Parafrazując jedną z najogólniejszych definicji wychowania, możemy je określić jako czynność, za pomocą której pewna generacja ludzka przekazuje pokoleniu następnemu swój kulturalny stan posiadania. Wychowanie fizyczne, dodając ten przymiotnik, nazywamy tylko dlatego, że posługujemy się w tem wychowaniu czynnikami fizycznymi jak żywienie, powietrze, słońce, woda a przedewszystkiem praca mięśniowa, mając na uwadze jedynie pieczę o zdrowie i sprawność ciała wychowanka. Nie rzadko pojęcie wychowania fizycznego jest mieszane z pojęciem sportu. Sport jest pojęciem tak wieloznacznym, że ciężko nim operować z jaką taką ścisłością, trzeba dodać za każdym razem odpowiedni przymiotnik. Pewne postacie sportu nadają się do zastosowań wychowawczych i te należą jako część integralna do wychowania fizycznego pod nazwą sportu wychowawczego. Ludzie dorośli najczęściej uprawiają sport dla rozrywki (rzadziej uswiadamiąją sobie jego cel zdrowotny), będzie to zatem sport zdrowotno-rozrywkowy, lub krótko: rozrywkowy. Wreszcie pewna część oddaje się sportowi dla ambicji osiągnięcia wybitnych wyników: będzie to sport zawodniczy lub widowiskowy. Wychowanie fizyczne w przeciwieństwie do sportu dążąc do udoskonalenia człowieka pod względem fizycznym, bierze w swą opiekę młodociane indywiduum wraz z jego wadami wrodzonymi, bądź nabytymi we wczesnym dzieciństwie.

Co nam daje wychowanie fizyczne w ogólności? Otóż nikt dziś nie neguje silnego i dobroczynnego wpływu środków fizycznych jakimi posługuje się wychowanie fizyczne na zdrowie ludzkie, jak powietrze, promieni słonecznych, wody i racjonalnego żywienia. Praca mięśniowa spotykała się do

niedawna z atakami sceptycyzmu, sporodycznymi co prawda jednak statystyka wykazała mniejszą chorobowość i śmiertelność u ludzi, uprawiających ćwiczenia cielesne (pracę mięśniową). Wychowanie fizyczne jest niezbędne w różnych okresach wieku ludzkiego. Dziecko potrzebuje ruchu, aby dobrze rosnąć — dojrzały wiek będzie zawdzięczał kulturze wychowania fizycznego, pomnożoną wartość pracy i dłuższe lata zdrowia, starość — pogodę, świeżość umysłu i chęć do życia.

Rozważmy teraz jakie znaczenie ma wychowanie fizyczne w kwestji zapobiegania i zwalczania gruźlicy. Gruźlica jak wiadomo jest chorobą zakaźną bardzo przewlekłą, wywołaną dostaniem się i usadowieniem się w stroju mało odpornym swojego zarazka, odkrytego przez Koeha, prątka gruźliczego. Pamiętać należy, że nie każde dostanie się prątków gruźliczych do ustroju człowieka musi wywołać chorobę, tak samo nie każde zachorowanie na gruźlicę pociągnąć musi za sobą śmierć osobnika. Zależne to jest od podłoża, na które pada t. j. od usposobienia ustroju, od jego konstytucji, od ilości środków ochronnych, od zdolności uruchomienia tych środków ochronnych przez ustrój. Gdy siły odpornościowe ustroju przeważają, ustrój nie ulega chorobie, lub zachorowawszy opanowuje ją, w przeciwnym razie ulega zachorowaniu i ginie. Mało odpornym na zachorowanie na gruźlicę jest ustrój o konstytucji t. zw. astenicznej, t. j. typ o pewnych właściwościach cielesnych odziedziczonych po przodkach. Jest to typ smukły, wysoki, wąty o długiej szyji, o długich kończynach i o kościach cienkich i mięśniach wiotkich, klatce piersiowej długiej, wąskiej i płaskiej. Do tego obrazu zewnętrznego trzeba dodać niedorozwój i słabość narządów wewnętrznych. I tak serce małe, słabe, wisi na krótkich i cienkich naczyniach krwionośnych (zwane serce kropelkowe). Krew o zmniejszonej ilości czerwonych ciałek, krwi i barwika krwi hemoglobiny, stąd pochodzi bledność powłok. Płuca wąskie, oddech płytki tak, że wentylacja płuc (przewietrzanie) słaba. Przepona brzuszna obniżona, tak samo trzewia opuszczone uwidoczniają się wypukleniem podbrzusza, układ nerwowy, słaby i wrażliwy (neurastenja). Już u niemowlęcia ta anomalja konstytucyjna występuje w postaci skazy wysiękowej. Są to dzieci „nalane“, blade, w których wstępują stany zapalne w skórze i widocznych błonach śluzowych, jak oczu i nosa. Skaza wysiękowa stanowi poważne podłoże dla zakażenia gruźliczego, atakującego gruczoły chłonne, stawy i kości znanego pod nazwą

skrofulęzy. Drugi typ wrażliwy na zakażenie gruźliczy t. j. typ krzywiczy. Jak wiadomo krzywica, występująca w wieku dziecięcym wskutek braku witamin w pożywieniu, pozostawia jako następstwa zniekształcenie klatki piersiowej i kręgosłupa, co podkopuje sprawność płuc i sprzyja rozwojowi gruźlicy.⁶³

Otóż wychowanie fizyczne t. j. powietrze, słońce, odpowiednie żywienie, umiejętnie stosowane ćwiczenia cielesne mogą nie tylko w wielu wypadkach zapobiec niebezpieczeństwu, lecz typy te w znacznej mierze przekształcić. Stwierdzono to ze strony poważnych klinicystów zwłaszcza co do zmian w budowie klatki piersiowej. Omawianie działania wychowania fizycznego szczegółowo zabrałoby dużo miejsca. Ograniczymy się do ogólnego ujęcia. Otóż środki wychowania fizycznego wywierają wpływ dodatni na ogólną odporność ustroju, rozwój układu ruchu (kości i mięśni) zwiększenie się ilości czerwonych ciałek krwi i hemoglobiny, sprawność oddechową płuc, na sprawność serca oraz przemianę materji. Rola powietrza i wody oprócz działania wzmacniającego na układ nerwowy, polega jeszcze na hartowaniu, które wbrew utartemu przekonaniu szerokiego ogółu, nie ogranicza się bynajmniej do oswojenia z niskimi temperaturami. Chodzi tu o uzyskanie możności utrzymania ciepłoty ciała w obrębie granic normalnych, warunkujących najkorzystniejsze odbywanie się wszystkich procesów życiowych, pomimo przebywania w atmosferze odbierającej nam w jednostce czasu raz bardzo wielkie ilości ciepła, to znów nadmiernie małe ilości ciepła, jak w czasie upałów. I w jednym i w drugim wypadku obniża się odporność tkanek na zarazki. (ciąg dalszy nastąpi)

Z działalności P. C. K. w Krotoszynie.

Oddział Polskiego Czerwonego Krzyża w Krotoszynie, pozostając pod prezesurą p. Dr.owej Krzywańskiej, która od 6-ciu lat zgóra z całym poświęceniem, wielkimi zamiłowaniem i z godną podziwu umiejętnością prowadzi agendę Oddziału, rozpoczął w okresie powakacyjnym energiczną pracę nad zrealizowaniem swych zadań w zakresie organizacji pogotowia sanitarnego i podniesienia zdrowotności wśród szerokiej mas ludności.

Najpierw zorganizowano dwa koła P. C. K., jedno w Zdunach, drugie w Kobylinie. Pierwsze liczy 50 członków, a prezesem jego jest p. Dyr. Kokeli, drugie zaś 40 członków i prowadzi je major w stanie spoczynku p. Szablikowski.

W czasie od 4. listopada do 20 grudnia urządzono 2 kursy drużyny ratowniczych, jeden w Zdunach, drugi w Krotoszynie. W pierwszym kursie brało udział 30 uczestników, z tych ukończyło kurs z wynikiem dostatecznym 20 osób. Kursistkami w Krotoszynie były harcerki hufca żeńskiego i członkinie Kół Młodzieży P. C. K. Kurs ten ukończyło 22 uczestniczek. W ten sposób powstały dwie dalsze drużyny ratownicze na terenie działalności krotoszyńskiego P. C. K. Obecnie liczy popotowie sanitarne P. C. K. w Krotoszynie 4 drużyny ratownicze: jedną męską, jedną mieszaną i dwie żeńskie. Poza tem istnieje jedno pogotowie drogowe, drugie zaś jest w toku organizacji.

Wykładowcami na kursach byli pp.: Dr. Krzywański, Dr. Racinowski, Dr. Wołosianko, Kozłowski i Ziętek.

Celem przygotowania odpowiednich kierowników drużyn wysłano na kurs do Poznania p. Gajowczykównę z Krotoszyna i p. Bielawskiego ze

Zdun. P. Gajowczykówna prowadzi drużyny żeńskie w Krotoszynie, a p. Bielawski nowo powstałą drużynę w Zdunach.

Oddział Krotoszyński P. C. K. zajmuje się od kilku lat przez swój komitet opieki nad matką i dzieckiem akcją dożywiania niemowląt rodziców bezrobotnych. Celem przysporzenia fundusów na ten cel urządzono w ostatnim czasie kiermasz dla dzieci i Five o'clock w kawiarni. Z zebranych sum udziela się bezpłatnie mleko dla niemowląt i obdarzono na gwiazdkę około 100 dzieci.

Pozatem Oddział bierze udział w Komitecie dożywiania dzieci szkolnych na czele którego stanęła p. burmistrzowa Fenrychowa, wiceprezeska P.C.K. Oddział Krotoszyński.

Nie zapomnieli również Oddział Krotoszyński o żołnierzach polskich. Jakkolwiek opieka nad żołnierzami nie należy do ścisłych zadań Czerwonego Krzyża, tylko Białego Krzyża, uważa Zarząd za wskazane, zaopiekować się żołnierzem chorym. W tym celu zorganizowano gwiazdkę dla żołnierzy przebywających w izbie chorych miejscowego pułku.

Rozporządzenie o nadzorze nad mlekiem.

Ukazało się rozporządzenie o nadzorze nad mlekiem i jego przetworami.

Rozporządzenie to regulujące nie tylko warunki handlu mlekiem, lecz obejmujące również obory, produkujące mleko na sprzedaż — wydane zostało pod kątem wymagań sanitarnych, aby zapewnić ludności możliwość nabywania mleka i przetworów mlecznych w stanie, odpowiadającym wymaganiom higieny.

Rozporządzenie ustala 3 rodzaje mleka przeznaczonego na sprzedaż a więc mleko: 1) pełne, 2) pełne wyborowe i 3) chude.

Pierwszy i drugi gatunek, to mleko po zupełnym wydojeniu krowy, do którego nie dodano i z którego nie ujęto. Mleko pełne przeznaczone do sprzedaży, powinno zawierać tłuszczu co najmniej 3 proc. Mleko pełne zawierające tłuszczu mniej, niż 3 proc. może być dopuszczane do sprzedaży, jako pełne, ze specjalnym oznaczeniem zawartości tłuszczu. Mleko pełne wyborowe to mleko, pochodzące z obór, pozostających pod stałym nadzorem weterynaryjnym i utrzymywanych w dokładnej czystości, zawierające co najmniej 3,2 proc. tłuszczu i t. d. Wreszcie mleko chude, jest to mleko, z którego odejściem tłuszczu częściowo lub całkowicie.

Następnie rozporządzenie zawiera określenie przetworów mlecznych i ustala warunki, jakim winny one odpowiadać, oraz wymagania, stawiane dla obór, sklepów mleczarni, naczyn i t. d. Rozporządzenie powyższe reguluje w ten sposób całkowicie obieg mleka i produktów mlecznych, począwszy od obory poprzez wszystkich handlarzy aż do spożycia.

„Terol“.

Obniżka cen na wyroby tytoniowe.

Ministerstwo skarbu ustaliło nowe ceny na wyroby tytoniowe, obowiązujące od 1. I. 1933 r. zniżając przy tej sposobności ceny na niektóre gatunki wyrobów tytoniowych.

W szczególności uległy niższe ceny następujących najpopularniejszych cygar i papierosów. Cygara (za sztukę) Favoritas 65 gr., Hawana 65 gr., Ratuszowe 65 gr., Belweder 55 gr., Wawel 40 gr., Papierosy (za sztukę) — Gabinetowe 15 gr., Triumf 12,5 gr. Złota Pani 10 gr. Egipskie przednie 9 gr.

Egipskie 6,5 gr. Wisła 2 gr. Dames 9 gr. Pani 7 gr. Maden 6 gr. Obstalunkowe 6 gr. Ergo 5 gr. Prezydent 4,5 gr. Grand prix 4 gr., Klub 4 gr., Damskie 3,5 gr. Radio 2,5 gr. Wanda 1,5 gr. itd.
Kolekcje papierosowe (w ozdobnej szkatułce z masy — 100 szt. pap.) 15 zł. 60 gr.

Pożyczki Państwowe kupuje
w każdy wtorek
A. BIELA, RESTAURACJA,
Kozmińska nr. 15.

Kronika miejscowa.

— W sobotę, dnia 14-go b.m. urządza Oddział Krotoszyński Polskiego Czerwonego Krzyża w hotelu Wielkopolskim o godz. 21 doroczną zabawę karnawałową. Wszelkie imprezy urządzone przez Oddz. P. C. K. w Krotoszynie cieszą się wielkiem ze strony społeczeństwa poparciem. Miejmy nadzieję, że i tegoroczna zabawa karnawałowa, która stanowić będzie cłon zabaw w naszym mieście, zyska pełne poparcie społeczeństwa całego powiatu ze względu na wzniosły cel, jakim służy Czerwony Krzyż.

— Zebranie Właścicieli Domów i Nieruchomości odbędzie się w piątek wiecz. o godz. 20-tej w Hotelu Wielkopolskim.

— Zebranie Konstytucyjne. W czwartek wiecz. o godz. 20-tej odbędzie się w lokalu Pana Kończaka w Rynku zebranie Miłośników Sceny w celu ukonstytuowania towarzystwa. Miłośnicy sceny tak czynni jak i wspierający mile widziani.

— Poznański „Teatr Mały“, który tak chlubnie zapisał się w naszej pamięci wystawieniem komedji „DANA OD BOGA“, zapowiada znowu swój przyjazd do Krotoszyna i to w najbliższych dniach. Mili goście wystawiają teraz kapitalną komedję w 3 aktach, p. t. „DWAJ MĘŻOWIE PANI MARTY“. Rewelacyjną nowość ta ma już ustaloną markę bombi humoru i dowcipu, która przez przeszło miesiąc nie schodziła z afisza Teatru Nowego w Poznaniu, wywołując entuzjazm publiczności. Poznański „Teatr Mały“ daje swej nowej premierze bezkonkurencyjną reprezentację artystyczną, z niezrównaną Blanką Orszańską i znakomitym Zbigniewem Orwiczem na czele. Dalsze role grają: pełna humoru Lidja Michałowska, przemila Mena Różycka i popularny Stanisław Dakowski. Wzorowe własne dekoracje i niewidziane dotychczas najnowsze kreacje teatru, dopełnią wytwornej całości. Powodzenie tej imprezy u nas zapewnione. O szczegółach jeszcze doniesiemy.

— Kradzieże. W niedzielę skradziono z kurnika sierzantowi Paszkierowi 4 rasowe kury. Z tut magazynu kolejowego skradli nieznanymi sprawcy 1 skrzynię smalcu wagi 28 kg. która nadana została do ekspedycji. Również z przedsiönku hotelu Biały Orzeł wynieśli wczoraj nieznanymi sprawcy lustro. Większa kradzież gotówki ujawniona została wczoraj w Hurtowni Państwowego Monopolu Spirytusowego. W godzinach południowych jest Hurtownia zamknięta w którym to czasie też skradziono około 635,— zł. Sprawę tę momentalnie ujawniono, gdy magazynier powrócił z obiadu. Energiczne dochodzenia w toku. Ze względu na toczące się śledztwo powrócimy do tej sprawy później. Również wczoraj skradziono woźnicy z Dominium Dzierżanów z wozu 1 worek załadowany próżnymi workami od zboża z napisem Dominium Dzierżanów.

— Wyrodna matka. Z niedzieli na poniedziałek znaleziono w Rozdrażewie porzucone zwłoki noworodka płci męskiej, które odstawiono do szpitala w Kozminie. Podczas sekcji zwłok w obecności lekarza powiatowego Dr. Krzywafskiego stwierdzono że dziecko urodzone najprawdopodobniej nieżywe zostało w ostatnich dniach porzuczone. Za wyrodną matką wszczęła policja energiczne śledztwo.

— Kradzież roweru. W dniu 9. b.m. pozostawił starej melodji gospodarz Kończak Piotr z Grębowa rower w podwórzu lokalu p. Gałazki w Rynku, który też przez nieznaną sprawców zabrano.

— Przechwycenie więźnia. Dzisiaj dopołudnia, przychwyciła tut. policja niejakiego Karwackiego Józefa który w dniu 26 ub. m. podczas eskorty w Kępnie w natłoku uciekł. Odstawiono go do Prokuratorji w Ostrowie.

— Kozmin. W czasie targu 9 bm. skradziono z wozu Maj. Staniew jednego indyka. Policja ujawniła znanego złodzieja w osobie Bomskiego Władysława, który się tłumaczył, że nabył go od jednego gospodarza.

— Grębów. Do mieszkania gospodarza Nowickiego Jana bombardował jakiś opryszek w nocy kamieniami i cegłami w zamiarze pokaleczenia domowników. Szczęśliwym trafem nie odniósł nikt żadnej rany, jakkolwiek kamienie fruwały nad głowami gospodarza i żony jego Zofji. Policji udało się ujawnić sprawcę bestjałskiego czynu, niejakiego Butę Stanisława przed niedawnym czasem zwolnionego ze służby parobka, który się do popełnionego czynu też przyznał.

— Gorzupia. W niedzielę urządziła Ochotnicza Straż Pożarna zabawę z przedstawieniem, podczas której jak zwykle zawiadający z okolicznych wiosek próbowali wszczęć awantury. Energiczny posterunkowy widząc, że to dobrze by się nie skończyło a mając na uwadze jeszcze świeżą awanturę w Orpiszewie, gdzie syn gospodarza lokalu postradał oko, rozwiązał zabawę. Niezadowoleni zawiadający z takiego obrotu sprawy, poczęli z daleka dawać salwy. — Dawniej chodziłi goście na zabawy, zaopatrzeni w perfum, czekoladki i kwiaty, a dzisiaj w browningi. Trudno — czasy się zmieniają. A może by dobrze było takich gości, zaopatrzonych w browningi na wstępie przywitać pałką gumową?

— Echa napadu rabunkowego w Galewie. Niedawno donosiliśmy, że w Galewie pow. krotoszyńskiego wkradło się do składu kolonialnego p. T. Kaczmarka 2 zamaskowanych bandytów a jeden z nich strzelił do p. Kaczmarkowej. Jak się teraz okazało sprawcami napadu byli dwaj bracia, 21-letni czeladnik piekarski Czesław Wolicki i 18-letni uczeń kupiecki Walenty Wolicki, synowie zamożnego rolnika w Trzebinie pow. krotoszyńskiego. Wstępne dochodzenia napotkały na wielkie trudności, gdyż występnymi młodzieńcy wypierali się z winy. Przyparci jednakże do muru ostatecznie się przyznali. Za zrąbowane pieniądze również i w innych wypadkach, nakupili mydła toaletowego, wody kolońskiej, pudru, lampkę elektryczną, oraz browning który znajdował się już w innych rękach i został odebrany. Opryszków odstawiono do aresztu sądowego w Kozminie. W czasie rewizji domowej znaleziono w stodole pod słomą ukryty rower, który został skradziony w wrześniu podczas zabawy muzykantowi Walentemu Kępie z Gościejewa.

Po skończonej inwenturze

WYPRZEDAŻ

od 4-go do 18-go stycznia 1933 r.

:-: Takich niskich cen nie było i już nie będzie. :-:

Nie polecam najtańszych cen gaunków, -- lecz najlepsze wyroby -- poniżej cen fabrycznych.

Suknie Balowe -- Jedwabie -- Płaszcz -- Swetry
Ubrania - Bielizna - Trykotarze - Pończochy - Rękawiczki

„BAZAR” W. TYKOCIŃSKI KROTOSZYN
Rynek 27 Tel. 36

MIESZKANIE 5 pokojowe z przynależnościami i ogrodem we willi jest od zaraz do wynajęcia.

Zgłoszenia w Admin. Krot. Gredown. Powiatowego.

Przetarg przymusowy.

W czwartek, dnia 12. stycznia hr. o godz. 12-tej sprzedam w Krotoszynie przy ul. Kobierskiej nr. 5 publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

1 kopiec ziemniaków.

KAŁEK, kom. sąd. w Krotoszynie.

Licytacja przymusowa.

W piątek, dnia 13 stycznia 1933 r. o godz. 10-ej w Grębowie u Franciszka Czajki sprzedawać będzie najwięcej dającemu za gotówkę:

2 świnie i 1 krowę.

(-) GLEMA, kom. sąd. w Koźminie.

Licytacja przymusowa.

W piątek, dnia 13 stycznia 1933 r. o godz. 11-ej w Grębowie u Andrzeja Stefaniaka sprzedawać będzie najwięcej dającemu za gotówkę:

1 młocarnię i 1 wiewnik.

(-) GLEMA, kom. sąd. w Koźminie.

Licytacja przymusowa.

W piątek, dnia 13. stycznia h. r. o godz. 1-ej w Trzemesznie u Marcina Golińskiego sprzedawać będzie najwięcej dającemu za gotówkę:

2 proszczaki, 1 srułownik, 2 hekony, 3 ule z pszczołami i 1 sanie.

(-) GLEMA, kom. sąd. w Koźminie.

Dnia 9. stycznia 1933 r. w godzinach przedpołudn. idąc ulicą Koźmińską

zgubiłem 100,-zł. w gotówce

Samienny znalazca zechce zwrócić za 20% wynagrodzeniem

w Administracji Krot. Gredownika Powiatowego.

Przetarg przymusowy.

W sobotę, dnia 14. stycznia hr. o godz. 10-tej sprzedam w Krotoszynie przy ul. Zamkowy Folwark u. p. Szymańskiego publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:

1 bufet, 1 stół, 4 krzesła.

(-) ZELBA, kom. sąd. w Krotoszynie

ZGINEŁA książeczka wojskowa na nazwisko Włodarczyk Władysław z Rechów pow. Krotoszyn.

Myśl o przyszłości to książka oszczędności

Najlepszą lokatą kapitału jest

Deutsche Genossenschaftsbank

Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością
Telefon nr. 95 KROTOSZYN Zdunowska 12

P. K. O. 207.829

AUTOMOBILIŚCI

W środę 11 stycznia rozpoczynamy pełny

kurs kierowców samochodowych

dla Pań i Panów.

o godzinie 19-tej w Hotelu Wielkopolskim
natomiast

w czwartek, dnia 12-go stycznia 1933 r.
w Koźminie, Rynek -- Wł. Skowroński.

„AUTO-LOT“

Poznań, ul. Dąbrowskiego 83/85 -- Telefon 77-67

Ulgi przewidziane po osobistym porozumieniu się.

Kupujcie Małepkę Przeciwozruźliczą!